

Tábi Levente alezredes:

A MAGYAR HONVÉDSÉG ÉS A NATO RÖGTÖNZÖTT ROBBANÓESZKÖZÖK ELLENI KIVÁLÓSÁGI KÖZPONT (NATO C-IED COE) KAPCSOLATA

ÖSSZEFOGLALÓ: A NATO Rögtönzött Robbanóeszközök Elleni Kiválósági Központ (Counter Improvised Explosive Devices Centre of Excellence, C-IED COE) egy olyan nemzetközi szervezet, melyet a NATO Transzformációs Parancsnokság kezdeményezésére hoztak létre Madridban – Spanyolország vezetésével –, és mára már a spanyol keretnemzet mellett 11 szponzornemzet részvételével végzi a feladatait. A Kiválósági Központ feladata a NATO tagországai és a partnerországok C-IED-feladatainak a támogatása. Magyarország szponzornemzetként már 2012 óta aktívan részt vesz a C-IED COE munkájában. Az MH és a C-IED COE kapcsolatát az egymásra épülő szabályzók és együttműködési megállapodások rendszere erősíti. Az elmúlt években az MH és a C-IED COE kölcsönös együttműködése alapvetően a különböző képzési, felkészítési programokra, rendezvényekre a kiképző- és oktatói állomány biztosításában, valamint a hallgatói állomány delegálásában jelentkezett.

KULCSSZAVAK: NATO, C-IED COE, MH, együttműködés

BEVEZETŐ

A NATO Rögtönzött Robbanóeszközök Elleni Kiválósági Központban (C-IED COE) eltöltött három és fél év alatt számos feladatot hajtottam végre, melyek során olyan nemzetközi és hazai vonatkozású tapasztalattal gazdagodtam, amit csak ilyen nemzetközi környezetben lehet megszerezni. A C-IED COE olyan, NATO által létrehozott nemzetközi szervezet, mely mind feladatrendszerében, mind struktúrájában, ezáltal kapcsolatrendszerével is egy kicsit különbözik a NATO többi kiválósági központjától.

Magyarország a Magyar Honvédségen keresztül tartja fenn kapcsolatát ezzel a nemzetközi szervezettel. A NATO C-IED-feladatrendszerének létrehozását követően az MH szinte a kezdetektől fogva együttműködőként jelen volt a C-IED-feladatok egyes mozzanataiban. Így a C-IED COE megalakításakor az MH és a COE közötti együttműködés létrehozása törvény- és értelemszerű is volt, ami az évek során csak erősödött és fejlődött.

Ebben a cikkben a C-IED COE-t mint a nemzetközi C-IED-közösség meghatározó szervezetét kívánom bemutatni, valamint azt a formális kapcsolatrendszert, amely a C-IED COE-t és az MH-t köti össze. Figyelembe véve a létrehozástól végzett munkát, az MH kifejezetten elismert a nemzetközi C-IED-közösségben. Éppen ezért ebben a tanulmányban rá szeretnék mutatni azokra a területekre, melyek tovább erősíthetik az MH C-IED-képességeinek megítélését, valamint a C-IED COE és MH kapcsolatrendszerét. Mindazonáltal úgy vélem, hogy az MH C-IED-képességét más módon is meg lehet ítélni, és ahhoz a következő oldalakon ajánlásokat kívánok megfogalmazni.

NATO C-IED COE

A C-IED COE helye és szerepe a NATO-ban

A madridi székhelyű C-IED COE megalakítására 2010. november 16-án került sor, az alapító országok: Spanyolország mint keretnemzet, illetve Franciaország, Hollandia, Németország, Portugália és Románia mint szponzornemzetek együttműködésében. Magyarország – az Amerikai Egyesült Államokkal együtt – 2011-ben csatlakozott szponzornemzetként, míg Csehország 2013-ban, Svédország 2016-ban, Törökország 2018-ban, Görögország csatlakozási eljárása pedig tervezetten 2019-ben fejeződik be. Mivel az improvizált robbanóeszközökkel keltett veszély a jövő egyik biztonsági kockázatát jelenti, ezért további nemzetek is gondolkodnak a központhoz történő csatlakozáson.

A C-IED COE a többi kiválósági központhoz (COE) képest több szempontból is különleges státuszban van. Egyik különlegessége, hogy egyike azon COE-knak, melyek szponzornemzetei között NATO-partnerország is van, jelen esetben Svédország. A másik különlegessége, hogy a törzs személyi állományában nemcsak katonák, hanem a spanyol rendvédelmi és titkosszolgálatról delegált állomány is beosztásban van. A széles körű együttműködés és feladatrendszer miatt több ország (például Nagy-Britannia és Svédország) rendvédelmi szervei is jelezték már, hogy szakembereik jövőbeni delegálásával kívánják támogatni a COE mindennapi feladatait. Az szinte természetes, hogy összhaderőnemi katonai szervezetként a COE nemzetközi törzse állományában minden haderőnem (szárazföldi csapatok, légierő, haditengerészet és tengerészgyalogság) képviselteti magát. A központ összesen közel 50 fős törzslétszámmal működik.

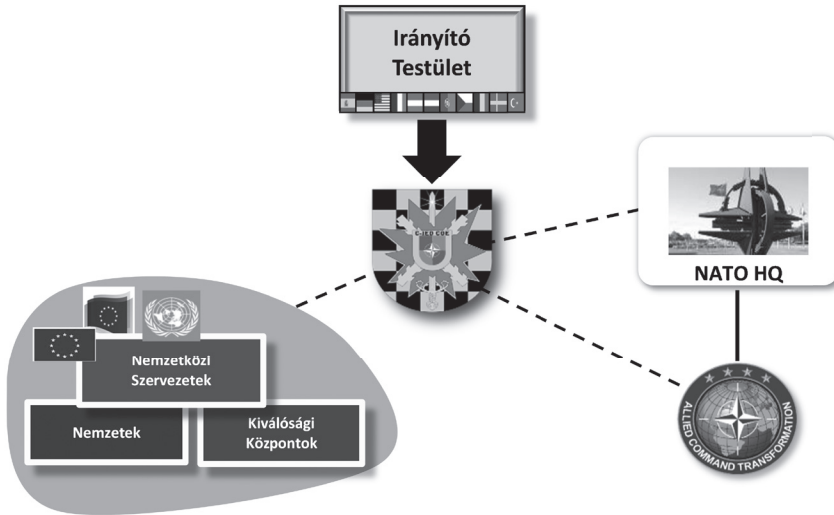
A C-IED COE működésével kapcsolatos és a feladataihoz jóváhagyást igénylő döntéseket – a többi COE-hoz hasonlóan – a tagállamok (a keret- és a szponzornemzetek) hozzák meg. Ennek egyik intézményesített formája az évente egy alkalommal összeülő Irányító Testület (SC¹). A tagállamok képviselői az SC ülésén vitatják meg:

- a COE által összeállított tárgyévi jelentésben foglaltakat;
- a következő évre szóló – a COE tagállamaitól, a NATO, illetve NATO-n kívüli szervezetektől, országoktól érkező – felkéréseket és igényeket;
- a COE által javasolt következő évi munkatervet;
- a költségvetéssel kapcsolatos jelentéseket és terveket.

Csak azok a felkérések kerülnek be a COE éves munkatervébe, amelyeket az SC ülésén a részt vevő szponzornemzetek képviselői teljes egyetértésben elfogadnak. Az SC-ülés jegyzőkönyvében rögzítésre kerül, hogy a COE következő évi programját miként fogadták el, mely alapján a COE igazgatója felhatalmazást kap a jóváhagyott programok végrehajtására.

Így, ahogy az 1. ábrán is látható, a C-IED COE közvetlen irányító- és jóváhagyó szerve a COE tagállamainak képviselőiből álló SC, míg minden más NATO- és partnerország és -szervezet direkt feladatszabással nem élhet a központ irányába.

¹ Steering Committee.

1. ábra A C-IED COE kapcsolatrendszere (Készítette a szerző)

A C-IED COE, mivel nincs benne a NATO parancsnoki struktúrájában, közvetlenül nincs bekötve egyik NATO-parancsnoksághoz sem. A NATO-törzsekben meghozott C-IED-vonatkozású döntések a COE számára fontos iránymutatások, de az SC döntése és jóváhagyása nélkül nem kötelező érvényűek. A Szövetséges Transzformációs Parancsnokság parancsnoka (SACT²) a NATO transzformációjáért felelős szervezet vezetőjeként ugyancsak másodlagos hatással van a C-IED COE feladat-végrehajtására, de mint a NATO fő koordinátora névlegesen diszponál az összes COE felett, és közvetetten befolyással lehet a C-IED COE egyes projektjeire, eseményeire.

A NATO parancsnoki struktúrájának 2017-ben elindított átalakítása (NATO Command Structure Adaptation) a fent vázolt helyzetet egy kicsit felül kívánja írni. Ebben a tervben többek között az szerepel, hogy a Szövetséges Transzformációs Parancsnokság (ACT³) mint feladatszabási hatáskörrel ellátott szervezet (Delegated Tasking Authority⁴) az SC jóváhagyása, valamint megfelelő költségvetési források konkretizálása nélkül is feladatot szabhat a COE-k részére. Ez mivel mind a COE-k munkarendje szempontjából, mind pedig a SC előjogainak csorbulása miatt is aggályokat vetett fel szinte mindegyik COE esetében, így az érintett szponzornemzetek – Magyarországot is beleértve – fenntartásaikat fejezték ki a NATO parancsnoki struktúrája (NCS⁵) adaptációjának a COE-kra vonatkozó törekvéseivel kapcsolatban. Ez a vita és az adaptációs folyamat még nem zárult le, így a C-IED COE, az SC és az ACT közötti alá- és fölérendeltségi kapcsolat és munkarend 2019-ben még nem változott meg.

A C-IED COE elsődleges feladata – „...to provide subject matter expertise in order to support the Alliance, its Partners, and the International Community in the fight against IED and co-operate to increase security of Allied Nations and also all the troops deployed

² Supreme Allied Commander Transformation.

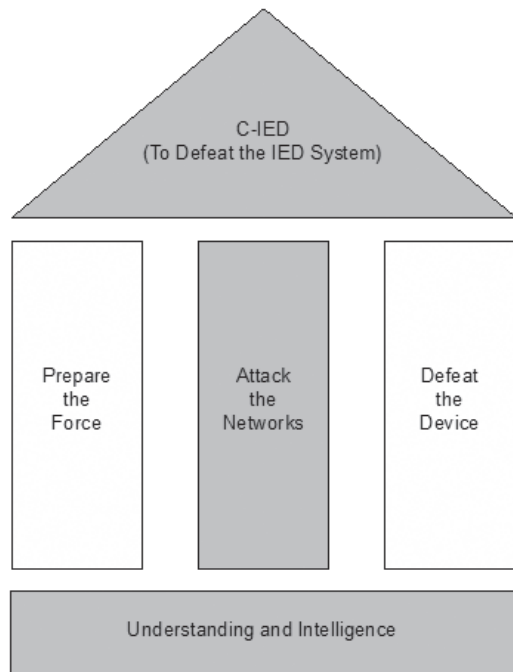
³ Allied Command Transformation.

⁴ Revision of MCM 236/03, MC concept for COE, in support of the NCS adaptation. 1. pont. 1130/TSC-FEN-0200/TT-ACT-0116/Ser: NU0444, 03. 07. 2018.

⁵ NATO Command Structure.

in theatres of operations, reducing or eliminating the threats from improvised explosive devices used or for use....”⁶ –, hogy megfelelő szakmai állomány biztosításával támogatást nyújtson a szövetséges tagországok, a NATO-partnerek és egyéb nemzetközi közösségek tagjai számára a „rögtönzött” robbanószerkezet⁷ elleni eredményes fellépéshez. Ennek részeként a COE fontos szerepet játszik a nemzetek és azok erői biztonságának növelésében, mert az általa szervezett rendezvényekkel (konferenciák, *workshop*ok, tanfolyamok stb.) hozzájárul a szembenállók/terroristák/felkelők/ stb. által használt IED-ek jelentette fenyegetések mérsékléséhez vagy megszüntetéséhez. Ezt a két célt – fenyegetés mérséklése és/vagy megszüntetése – a C-IED COE a NATO transzformációs tevékenységével összhangban, a kiképzéssel és oktatással, a doktrínafejlesztéssel, a tapasztalatfeldolgozással, a C-IED jellegű koncepciók kifejlesztésében, valamint kutatási projektekből és kísérletekből való részvétellel és együttműködéssel tervezi, szervezi és végzi.

A C-IED-feladatok intézményesítési céljából kiadott *Allied Joint Doctrine for Countering Improvised Explosive Devices*,⁸ az Allied Joint Publication-3.15 (AJP-3.15) „C” kiadása keretbe foglalja a NATO által alapvetően hadművelleti és stratégiai szinten elvárt C-IED-feladatokat. Az AJP-3.15 a C-IED-feladatokat, annak legjelentősebb területeit három, egymással kölcsönhatásban lévő pillérrel határozta meg: *Attack the Network* – hálózat elleni tevékenység; *Defeat the Device* – eszköz megsemmisítése; *Prepare the Force* – erő felkészítése. Fontos viszont megjegyezni, hogy ez a három pillér egy olyan átfogó és támogató felderítő-, elhárító hálózaton nyugszik, mely képes folyamatosan valós idejű és a művelési terület megértését biztosító információt biztosítani (*Understanding and Intelligence*).

2. ábra A C-IED átfogó megközelítése és tartópillérei⁹

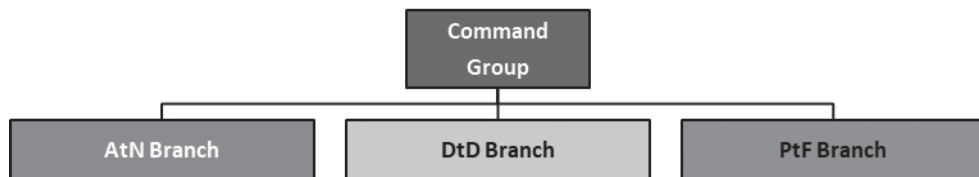
⁶ C-IED COE: Status, Mission & Concept. <https://ciedcoe.org/index.php/about-c-ied-coe/status-mission-concept> (Letöltés időpontja: 2018. 03. 04.)

⁷ A rögtönzött vagy házi készítésű robbanószerkezet egy olyan nem konvencionális fegyver, mely romboló hatású, az emberi élet kioltására alkalmas, pirotechnikai vagy gyúlékony vegyi anyagokat tartalmazó, zavarkeltésre vagy zaklatásra tervezett szerkezet.

⁸ Allied Joint Doctrine for Countering Improvised Explosive Devices (AJP-3.15) – Rögtönzött Robbanószerkezetek Elleni Védelem Szövetségi Összhadérőnemi Doktrína; 19/2017. (HK 12.) HVKFKH szakutasítás NATO egységességi egyezmények nemzeti elfogadásáról. 2017. 12. 29., 1197. <http://www.kozlonyok.hu/kozlonyok/Kozlonyok/13/PDF/2017/12.pdf> (Letöltés időpontja: 2019. 02. 21.)

⁹ AJP 3.15 (C), Allied Joint Doctrine for Countering Improvised Explosive Devices, Edition C Version 1, 052 2018., 1–6. https://nso.nato.int/protected/nsdd/_CommonList.html – a belépéshez jelszó kell. (Letöltés időpontja: 2018. 03. 04.)

Így a C-IED COE struktúrája is ennek a három pillérnek a szellemében került kialakításra. A COE törzsszerkezete – a többi NATO-központtól eltérően, de – az AJP-3.15 doktrína által meghatározott három pillérnek megfelelően három szakágra tagolódik.

3. ábra A C-IED COE egyszerűsített strukturális felépítése (Készítette a szerző)

A nemzetközi (NATO) és nemzeti szakmai szabályzók rendszere

Nemzetközi szakmai szabályzók rendszere

A C-IED COE működését két műveleti okmány: az Operational Memorandum of Understanding¹⁰ (MOU) és a Functional MOU¹¹ deklarálja.

Az Operational MOU a COE adminisztratív egyezménye, amelyben a COE létrehozását, működését, valamint a tagállamok jog- és feladatrendszerét fogalmazzák meg. Ebben az MOU-ban határozták meg, hogy milyen hatásköre és feladata van a keretnemzetnek, a szponzornemzeteknek és a C-IED COE-nak. Ezt az okmányt minden új nemzet csatlakozásakor kiegészítik, majd a szponzornemzetek kijelölt képviselői aláírásukkal hitelesítik.

Magyarország csatlakozásakor ezt az okmányt az akkori MH Nemzeti Összekötő Képviselő (NÖK) vezetője, Bali Zoltán ezredes 2011. február 9-i dátummal írta alá a NATO SACT-nál Norfolkban. Ezt követően az aktuálisan megújuló, módosuló MOU-kat Magyarország nevében a kapott felhatalmazások alapján továbbra is a NÖK mindenkori vezetője aláírásával hagyja jóvá.

A Functional MOU a COE és a NATO viszonyrendszerét és formális kapcsolatait határozza meg. Ennek értelmében a C-IED COE elsődleges NATO-kapcsolata az ACT, amely koordináló feladatokat lát el a COE és a NATO szervezetei között. A C-IED COE a Functional MOU alapján a NATO-tól érkezett felkéréseket, igényeket minden esetben kiemelt prioritással kell hogy kezelje, tervezze és végrehajtsa. Ebben a MOU-ban azt is meghatározták, hogy az ACT milyen formában tudja jelezni a COE-től kért szakfeladatok végrehajtását, ami egyértelmű keretet szab a két fél kapcsolatrendszerére. Éppen ezért is nehezen értelmezhető, hogy egy mindkét fél által elfogadott igénylési rendszer helyett miért is kívánja az ACT a korábban említett „feladatszabási hatáskörrel ellátott szervezeti” rendszert bevezetni.

A COE mindennapi munkarendjét a C-IED COE egységes műveleti eljárási szabályai (SOP¹²) határozzák meg, melyek aktualizálása és pontosítása rendszeres és folyamatos. Ennek az aktualizálási folyamatnak a támogatására a COE nemzeti rangidősei évente legalább két alkalommal üléseznek. Ezekon a megbeszéléseken alapvetően azokat a témákat tárgyalják meg, melyek a COE mindennapi működését, ezen belül is kiemelten a nemzetközi törzs állományának munkakörülményeit érinthetik.

¹⁰ Műveleti Egyetértési Nyilatkozat.

¹¹ Funkcionális Egyetértési Nyilatkozat.

¹² Standard Operating Procedure.

A C-IED COE tevékenységét az SC által jóváhagyott éves munkaterv és költségvetési terv határozza meg. Ezt a munkatervet a COE folyamatosan pontosítja, aktualizálja, valamint a COE-hoz év közben érkező felkérések, meghívások alapján kiegészíti. A munkaterv az évi egy SC-üléson általában úgy kerül elfogadásra, hogy a COE igazgatójának marad annyi mozgástere, hogy egyes eseményeket át tud tervezetni, bizonyos esetekben külön felkéréseket tud elfogadni. Az elmúlt évek során volt arra is példa, hogy olyan be nem tervezett felkérések érkeztek a COE-hoz, melyek elemzését követően a COE igazgatója a feladat felvételét a munkatervbe és annak végrehajtását is külön kezdeményezte a szponzornemzeteknél. Ilyen feladat volt például a 2016 januárjában Ukrajnában végrehajtott és egy mobil kiképzőcsoport által levezetett „C-IED Awareness” tanfolyam, vagy a 2016–17-ben az iraki katonai és rendvédelmi állomány részére megszervezett és levezetett harcászati szintű „IEDD¹³ Clearance” tanfolyamok.

Nemzeti szabályzók rendszere

Az MH és a C-IED COE kapcsolatának pontos bemutatásához célszerű először megvizsgálni, hogy milyen nemzeti szabályzók is foglalják keretbe a HM és az MH C-IED feladatait. Elsőként tisztázni kell, hogy melyek azok a NATO C-IED-kiadványok, melyeket a HM/MH ratifikált és bevezetéséről nyilatkozott. Ezek az alábbiak:

- az AJP-3.15 Allied Joint Doctrine for Countering Improvised Explosive Devices, Edition C Version 1, February 2018 – a NATO-doktrína a 19/2017. (HK 12.) HVKFKH szakutasítással került elfogadásra és fenntartás nélkül bevezetésre;
- az ACIEDP-01 Countering Improvised Explosive Devices Training Requirements, Edition B, Version 1, November 2018 – a NATO szabványosítási kiadvány a 2/2018. (HK 6.) HVKFKH szakutasítással került elfogadásra és fenntartás nélkül bevezetésre;¹⁴
- az ACIEDP-02 NATO Weapons Intelligence Team (WIT) capabilities Edition B, Version 1, February 2018 – a NATO szabványosítási kiadvány a 17/2017. (HK 9.) HVKFKH szakutasítással került elfogadásra és fenntartás nélkül bevezetésre.¹⁵

A fentiek alapján egyértelműen látszik, hogy ezt a három meghatározó NATO C-IED-kiadványt Magyarország elfogadta és nyilatkozott azok bevezetéséről.¹⁶ Ezért azt ki lehet jelenteni, hogy Magyarország és így az MH számára – mivel a ratifikációs nyilatkozatban a fenti NATO-kiadványok fenntartások nem kerültek elfogadásra – a NATO-dokumentumokban megfogalmazott követelmények, elvárások és rendszerek az MH számára elfogadhatóak, illetve az azoknak való megfelelés tervezett.

Ennek szellemében vizsgáljuk most meg, hogy milyen nemzeti szabályzók is vannak érvényben, és azok miképpen határozzák meg az MH C-IED-feladatait.

Magyarország Alaptörvényét, Nemzeti Biztonsági Stratégiáját és Nemzeti Katonai Stratégiáját jelen elemzésből figyelmen kívül hagyva a legmagasabb szintű nemzeti szabályzó – mely elsőként kihatással van az MH és a C-IED COE kapcsolatrendszerére – a HM Szervezeti és Működési Szabályzata (HM SZMSZ). Az SZMSZ értelmében a HM

¹³ Improvised Explosive Device Disposal – IED ártalmatlanítása.

¹⁴ 2/2018. (HK 6.) HVKFKH szakutasítás NATO egységesítési egyezmények nemzeti elfogadásáról. 2018. 06. 29., 661. <http://www.kozlonyok.hu/kozlonyok/Kozlonyok/13/PDF/2018/6.pdf> (Letöltés időpontja: 2019. 02. 21.)

¹⁵ 17/2017. (HK 9.) HVKFKH szakutasítás NATO egységesítési egyezmények nemzeti elfogadásáról. 2017. 09. 27., 892. <http://www.kozlonyok.hu/kozlonyok/Kozlonyok/13/PDF/2017/9.pdf> (Letöltés időpontja: 2019. 02. 27.)

¹⁶ Az adott C-IED-szabályzók bevezetési az MH rendszerébe a katonai vezetés által meghatározottak szerint történtek.

védelempolitikáért és védelmi tervezésért felelős helyettes államtitkár a HM Védelmi Tervezési Főosztályon keresztül „védelempolitikai és védelmi tervezési szempontú iránymutatást ad a NATO kiválósági központokba és azok irányító testületébe delegált szakértők szakmai munkájához”.¹⁷ Ugyancsak a HM SZMSZ-ben az is meghatározásra került, hogy a HVK Haderőtervezési Csoportfőnökség (HTCSF) „Koordinálja a NATO kiválósági központokkal kapcsolatos MH-szintű tevékenységet, [...] biztosítja a kiválósági központoknál született eredmények, produktumok hazai felhasználását”.¹⁸ 2018. december 31-ig ez a HM SZMSZ megfelelő működési alapot és keretet adott a stratégiai szintű feladatok koordinálására, viszont úgy vélem, hogy a HM és az MH 2019. év eleji szétválásával a HM SZMSZ felülvizsgálata szükségessé válik.¹⁹

A következő nemzeti szabályzó, amely foglalkozik a COE-k és az MH kapcsolattartásával, az az MH NÖK SZMSZ-e. Az MH NÖK alaprendeltetésében meghatározásra került az „Átruházott hatáskörben engedélyező elöljárói feladatok ellátása, valamint adminisztratív támogatás biztosítása [...] az ACT-vel funkcionális együttműködésben lévő szervezeteknél”.²⁰ Az MH NÖK SZMSZ-ben meghatározottak szerint az MH NÖK fő feladatai között szerepel, hogy a nemzeti érdekek képviselője érdekében kapcsolatot tartson fenn, valamint iránymutatással éljen minden kiválósági központban vezényelt MH-állomány irányába, így a C-IED COE-nál beosztásban lévő állomány részére is.²¹

A következő, már kifejezetten szakmai szabályzó a 19/2018. (HK 5.) HM KÁT–HVKF együttes intézkedése, melyben az MH C-IED Munkacsoport (MCS) létrehozásáról és működésével kapcsolatos feladatok végrehajtásáról intézkedik az elöljáró. Az MCS feladataként az került itt meghatározásra, hogy az MH érdekében, azaz annak stratégiai szintű C-IED-feladatait koordinálja és a szakmai feladatok végrehajtásának felügyeletét végezze. Az intézkedés alapján megalakult egy keresztfunkcionális munkacsoport, mely három, egymással mellérendeltségében lévő szekcióban végzi munkáját.²² Ezek a szekciók a:

- műveleti szekció;
- kiképzési és oktatási szekció;
- technológiai és beszerzési szekció.²³

Az együttes intézkedés értelmében az MCS a kapcsolatát C-IED COE-val a HTCSF-en keresztül tartja fenn. Mivel a fenti intézkedés alapján az MCS-t az MH-szintű C-IED-feladatok koordinálására és felügyeletére hozták létre, így értékelésem szerint ez a fórum kell, hogy biztosítsa az MH és a C-IED COE között is a szakmai kapcsolatot.

¹⁷ HM SZMSZ, 53/2014. (VIII. 1.) HM utasítás 16. cikk (2) f) pont; 2. függelék, 7.1.1a.2. HM Védelmi Tervezési Főosztály, 3. Európai uniós, NATO- és nemzetközi feladatok, h) pont.

¹⁸ HM SZMSZ, 53/2014. (VIII. 1.) HM utasítás 2. függelék, 7.3.0.5. Honvéd Vezérkar Haderőtervezési Csoportfőnökség, 3. Európai uniós, NATO- és nemzetközi feladatok, i) pont.

¹⁹ A cikk megírását és a kézirat leadását követően került kiadásra az új HM SZMSZ (16/2019. [III. 5.] HM utasítás), ezért ebben a cikkben az még nem kerülhetett feldolgozásra és értelmezésre (a szerző).

²⁰ MH NÖK SZMSZ, 5.

²¹ MH NÖK SZMSZ, 6.

²² 19/2018. (HK 5.) HM KÁT–HVKF együttes intézkedése a Magyar Honvédség rögtönzött robbanószervezetek elleni védelmi feladatait koordináló és felügyelő munkacsoport létrehozásáról és működéséről. 2018. 05. 25., 531. <http://www.kozlonyok.hu/kozlonyok/Kozlonyok/13/PDF/2018/5.pdf> (Letöltés időpontja: 2019. 07. 17.)

²³ Uo. 535.

Együttműködés az MH és a C-IED COE között

Még Magyarország COE-hoz történő csatlakozását megelőzően az MH bekapcsolódott a NATO C-IED képzési rendszerébe. 2011-et megelőzően az ACT C-IED integrált projektcsapatába (IPT²⁴) delegált magyar kiemelt főtiszt, Lőrinc Gábor alezredes proaktív kezdeményezéssel vonta be az MH-t a NATO C-IED képzéseibe, kiképzéseibe. Ennek eredményeként az MH Központi Kiképző Bázis (KKB) bázisán megalakult nemzetközi kiképző alosztály személyi állománya komoly nemzetközi tapasztalatot és elismerést szerzett a kezdeti C-IED-képzések során.²⁵

A magyar kiképzők hasznos és hatékony munkája, valamint a 2012-től a C-IED COE-ba delegált magyar kiemelt főtiszt, Reményi István alezredes által biztosított információk alapján, továbbá a HM/MH állománya által végzett kreatív feldolgozó munka eredményeként a NATO WIT-tanfolyamok²⁶ levezetésében és biztosításában az MH is jelentős, vezető szerepet tudott vállalni. Ezeket a tanfolyamokat jelenleg is a C-IED COE vezeti, de minden tanfolyam rotációs jelleggel más és más országban kerül végrehajtásra. Magyarország a NATO önkéntes nemzeti hozzájárulási alap (VNCF²⁷) létrehozásától fogva²⁸ a WIT-tanfolyam évenkénti egyszeri hazai megrendezésével és a többi tanfolyamhoz oktatók biztosításával járul hozzá. Az évi egy MH által Magyarországon tervezett WIT-tanfolyamot az MH Altiszti Akadémia (AA) szervezi és biztosítja a képzéshez szükséges helyszínt, a tanfolyam nemzeti támogatását is. Mivel a tanfolyamon egy nemzetközi kiképzői csoport tartja az előadásokat, illetve vezeti le a gyakorlati foglalkozásokat, ezért az MH nemcsak a magyar szervezésű tanfolyamra biztosítja a magyar kiképzőket, hanem a többi, más országokban levezetésre kerülő tanfolyamokra is biztosít tanfolyamonként egy-egy kiképzőt. A legutolsó NATO WIT VNCF-projekt²⁹ alapján 2020-ig biztosan lesz Magyarországon NATO WIT-tanfolyam, amelyben az MH aktívan részt tud venni.

Mivel a WIT-tanfolyamot az MH házigazdaként Magyarországon vezeti le, így az MH AA rendelkezik azokkal a felszerelésekkel, készletekkel, melyekkel mind a nemzetközi, mind pedig a saját hazai tanfolyamok biztosítását eredményesen tudja végezni. Ezeknél a nemzetközi tanfolyamoknál a NATO WIT VNCF értelmében az MH AA költségvetési kompenzációt kap attól függően, hogy a tanfolyam házigazdája, vagy a további nemzetközi WIT-tanfolyamokra kiképzőt delegál.

A C-IED COE és az MH AA nemzetközi kiképző alosztálya állományának sokéves együttműködése alapján ki lehet jelenteni, hogy az MH komoly elismerést ért el a C-IED széles körű nemzetközi közösségében. A WIT-tanfolyamokon mutatott szakmai kompetencia és professzionális hozzáállás eredményeként az MH kiképzőit minden fórumon és képzésben szívesen látják és fogadják. Így fordulhatott elő, hogy az iraki és a jordániai biztonsági szervek részére a NATO által meghatározott, a védelmi képességek kialakítását (DCB³⁰)

²⁴ IPT – Integrated Project Team.

²⁵ Lőrincz Gábor ezredes: Válasz az aszimmetrikus fenyegetésre. C-IED-képességépítés a Magyar Honvédségben rövid és középtávon (2.). Honvédségi Szemle, 142. évf. 2014/3. szám, 42. <https://honvedelem.hu/kiadvany/44000> (Letöltés időpontja: 2019. 02. 21.)

²⁶ Weapon Intelligence Team.

²⁷ Voluntary National Contribution Fund.

²⁸ Lőrincz: i. m. 43.

²⁹ Voluntary National Contribution Fund NATO Weapons Intelligence Team (WIT) Training 2019 Executing Management Agreement/Financial Management Agreement.

³⁰ Defence Capacity Building.

célzó projektek C-IED-tanfolyamainak levezetéséhez – például IED Kereső és Hatástalanító Alaptanfolyam (IED Basic Search and Clearance Course) – a C-IED COE felkérésének eleget téve az MH is biztosított szakmai kiképzőket.

A WIT mellett az MH ugyancsak oktatóval támogatta a C-IED COE korábbi törzstiszti tanfolyamát (SOAC³¹). Ebben a tanfolyamban még kiemelt szerepet kapott a NATO információs műveletek ismertetése, ezért az MH Civil-katonai és Lélektani Műveleti Központ 2015-ig minden tanfolyamra biztosított egy-egy oktatót ennek a témának az ismertetéséhez. Ez az együttműködés viszont megszakadt, amikor a C-IED COE a SOAC-tanfolyamot továbbfejlesztette és átalakította.

De nem csak oktatók fordultak meg a C-IED COE képzésein. A lenti táblázatban látható, hogy melyik COE tanfolyamra hány fő hallgatót küldött, delegált az MH.³²

Tanfolyam megnevezése	Időszak	MH-létszám
Advance Analysis Tools And Procedures Course (AATP)	2012	1 fő
Analyst's Notebook® Users Course (ANUC)	2015–18	2 fő
Intel Analysis for Attacking the Network Course (ATAC)	2011	1 fő
Attack the Network Interagency Exploitation and Analysis course (ATIX)	2015–18	1 fő
Attack the Network Operational Course (AtNOC)	2015–18	3 fő
C-IED Staff Officer Course (CSOC)	2016–18	7 fő
Human Network Analysis and Targeting (HNAT)	2012–13	3 fő
Intelligence Fusion for Threat Network Analysis Course (IFTNA)	2013	1 fő
Staff Officer Awareness Course (SOAC)	2010–15	17 fő
Weapon Intelligence Team Course (WIT)	2011–18	31 fő

Ezeket a tanfolyamokat – a WIT-tanfolyamot leszámítva – mind a C-IED COE bázisán tartották meg, és általában egy hét időtartamúak voltak. Nyilván ez a statisztika is csal, hiszen biztosan vannak olyanok, akik több különböző tanfolyamot is elvégeztek. De ha csak pusztán – a WIT-tanfolyamot leszámítva – az MH-résztvevők összlétszámát nézzük (36 fő), akkor is kijelenthetjük, hogy jelentős számú személyi állomány részesült NATO-szintű C-IED felkészítésben. A WIT-tanfolyamokon részt vett 31 fős MH-állomány NATO-szinten is jelentősnek számít.

Emellett a C-IED COE-nak van olyan weboldala,³³ ahol igénybe lehet venni digitális távoktatást (ADL³⁴), mely nem igényel külön regisztrációt. Ezért arról nincs regisztrált adat, hogy hány fő magyar katona végezte már el. De számuk jelentős lehet, mivel például a NATO „Eltökélt Támogatás” (NATO Resolute Support) misszióban szolgálatot teljesítő törzsellományoknak is ajánlott e digitális tanfolyam elvégzése.

³¹ Staff Officer Awareness Course.

³² Az adatok a C-IED COE belső nyilvántartásából származnak.

³³ NATO Joint Advanced Distributed Learning. <https://jadl.act.nato.int> (Letöltés időpontja: 2019. 07. 19.)

³⁴ Advanced Distributed Learning.

Természetesen az MH nemcsak C-IED COE-tanfolyamokra delegál kiképzendő állományt, hanem más rendezvényekre is küld résztvevőket. Így a C-IED COE által rendszeresen megrendezett tapasztalatfeldolgozó (NATO C-IED Lessons Learned) vagy a védelmi és a biztonsági szervek részvételével megtartott ((Inter-Agency) C-IED-konferenciákon is vett már részt az MH-tól kijelölt állomány.

A kiválósági központ nem kizárólagosan csak Spanyolországban vezet le rendezvényeket. Az MH felkérésére szinte minden évben egy C-IED-szeminárium került levezetésre Magyarországon, melyben vezető szerepet kapnak a C-IED COE-tól kijelölt előadók. 2014-ben az MH AA biztosításával Szentendrén volt az első vezetői szeminárium, 2016–17-ben az MH ÖHP adott helyet ennek a rendezvénynek. 2016-ban alapvetően az MH ÖHP és alárendelt alakulatai vezetői állománya részére szervezték a szemináriumot, majd a következő évben az MH ÖHP alárendelt alakulatok C-IED-koordinátorai vettek részt a rendezvényen. A 2018-ra betervezett vezetői szeminárium az MH kérésére átervezésre került 2019-re, mivel az új MH Parancsnokság felállításával nem lett volna célszerű a korábbi HM/HVK- és MH-vezetőknek megtartani ezt a rendezvényt.

A 2019-re tervezett C-IED-szeminárium újra egy jó lehetőség lehet az MH vezetői részére, hogy megismerkedjenek, felrfrissítsék a NATO C-IED-koncepciójával kapcsolatos ismereteiket, valamint megvitassák a NATO és az MH C-IED-feladatai harmonizációjának lehetőségét, illetve hogy pontos képet kapjanak az MH jelenlegi és jövőbeni C-IED-képességéről.

Jó példa a további együttműködésre, hogy az MH 2019. évi igényeinek megfelelően a C-IED COE támogatást nyújt az MH C-IED-koncepciójának megfelelő saját, hazai C-IED-tanfolyamok kidolgozásában is. Így a központtal együttműködésben felülvizsgálat alá fog kerülni a korábban megalkotott magyar hálózatellenes tanfolyam, valamint további C-IED-jellegű tanfolyamok is átvételre, kidolgozásra kerülhetnek a közeli jövőben.

Ezenfelül nemcsak tanfolyamok és rendezvények megszervezésével és levezetésével tud a C-IED COE együttműködést felmutatni az MH-val, illetve Magyarországgal kapcsolatosan. Az évek folyamán az SC-üléseken, valamint az éves támogatási igényekben az MH igényt támasztott a kiválósági központ által rendszeresen és tematizáltan összeállított és a szponzornemzetek részére megküldött jelentésekre is. Az eddig elkészített összefoglaló jelentések elérhetőek a C-IED COE³⁵ és a C-IED Lessons Learned³⁶ weboldalain, vagy akár érintett és érdeklődő szaktestület által történt megkeresést követően bármilyen hivatalos email-címre történő direkt levelezés útján is.

De nem csak az MH-nak nyújt segítséget a C-IED COE. Sikeres kapcsolatfelvételt követően a COE már 2016-tól a kiválósági központ és a Belügyminisztérium Készenléti Rendőrség Tűzszerező Szolgálatának között is rendszeres kapcsolat van, amely jelenleg még csak az egyes igényeknek megfelelő információk biztosításában merül ki. Viszont kijelenthető, hogy mindkét fél nyitott és törekvő a további kapcsolatok bővítésére, az együttműködés szorosabbá tételére.

A rendszer működésével kapcsolatos ajánlások, javaslatok

Minden szakfeladatnál, így a C-IED vonatkozásában is a szakmai kapcsolatok kialakítása, fenntartása fontos és számos esetben nélkülözhetetlen is. A fent felsorolt nemzetközi és nemzeti szabályozók formálisan ugyan meghatározzák a viszonyrendszert az érintett

³⁵ <https://ciedcoe.org/> (Letöltés időpontja: 2019. 07. 19.)

³⁶ <https://nllp.jallc.nato.int/cmnt/ciedcoi/Pages/home.aspx> (Letöltés időpontja: 2019. 07. 19.)

szervezetek és szervek között, de a C-IED témakör folyamatosan változó sokrétűsége és az MH-n belüli fejlesztés, képességépítés igénye és szükségyszerűsége megköveteli, hogy a szakmai alapú, folyamatos kapcsolatrendszer egyértelmű és világosan szabályozott legyen, illetve az új és jövőbeni szervezetek vonatkozásában is kialakuljon.

Szerencsére Magyarországon az IED-veszélyhelyzet az MH részéről alapvetően nem követeli meg évi kettőnél több MCS-ülés levezetését. Viszont látni kell, hogy egyre több olyan C-IED-vonatkozású nemzetközi esemény, rendezvény kerül NATO-szinten betervezésre és levezetésre, amelyeknél a NATO-tagországok együttműködésével számolnak a szervezők. Mivel ezeket a rendezvényeket esetenként nem lehet előre prognosztizálni, így a C-IED COE sem tudja mindet időben betervezni, illetve a szükséges támogatást, együttműködést előre megkérni. Ennek okán én úgy vélem, hogy az MCS eseti jellegű, ad hoc összehívása helyett azon MH-szervezetek részére kellene az operatív jellegű döntési jogokat delegálni, amelyek az MCS-üléseken született és jóváhagyott iránymutatásokkal összhangban képesek a szükséges és operatív koordinációt végrehajtani, illetve az elvárt szakmai intézkedéseket kiadni.

Ugyancsak az MCS vonatkozásában javaslom megfontolni a C-IED COE magyar beosztott szakmai előkészítő munkába történő rendszeresebb bevonását. Erre más nemzeteknél rendszeres példa van, tehát a C-IED COE szempontjából egyáltalán nem testidegen, ha egy SNR igényt támaszt a saját nemzetének kérése alapján. Sőt, a C-IED COE szemszögéből számos esemény, történés esetenként más megvilágításba kerül, a háttér-információk más megközelítésűek. Ezeknek az információknak a megismerésével az MCS által kialakításra kerülő nemzeti állásfoglalások, javaslatok szakmailag még pontosabban alátámasztottabbak lehetnek. Az MCS-üléseken elfogadott álláspontok megismerése a C-IED COE magyar delegáltja számára is meghatározó, hisz így egyértelművé teszi számára, hogy az MH C-IED feladatai mely szakmai döntések háttéréből származnak, ezáltal még pontosabban, célratörőbben tudja a C-IED COE-ban az MH C-IED-érdekeit képviselni.

A C-IED-feladatok műveleti környezetben sem csupán katonai feladatokat jelentenek. Számos, civil irányítás alatt tevékenykedő rendvédelmi, biztonsági szervezet is érintett lehet a C-IED-feladatokban mint azt támogató vagy mint a konkrét intézkedésekért felelős szerv. Ez nincs másként Magyarországon sem. Békeállapotban a belügyi szervek felelősek a biztonság alapvető szavatolásáért, az MH csak külön felkérés alapján támogatja a fegyveres társszervek tevékenységét. Viszont egy különleges jogrendi állapot esetén a szerepek és hatáskörök megváltoznak, ami vonatkozik az MH-ra is.³⁷ Tehát az MH-nak – akár egy országhatáron kívüli missziós feladatban vagy egy országhatáron belüli különleges jogrendi állapotban érintett – mindenképpen fel kell készülnie a hadsereg struktúráján kívüli szervezetekkel történő valós együttműködésre. Ezt egyrészt megfelelő nemzeti szabályzók harmonizációjával, együttműködési megállapodásokkal, másrészt az együttműködési képességet növelő közös képzésekkel, kiképzésekkel lehet elérni.

Az MH már eddig is jelentős elismerést ért el a különböző C-IED-képzések során. Ennek erősítése, de legalább megtartása mindenképpen célszerű és nemzeti érdekek miatt is javasolt. Azzal, hogy az MH felkészített szakállománya rendszeresen bevonásra kerül a nemzetközi C-IED-képzési, -kiképzési rendezvények végrehajtásába, ugyanakkor szervezi, vezeti a hazai szakkiképzéseket, nyugodt szívvel ki lehet jelteni, hogy az MH-nak megvan az a képessége, hogy a C-IED harcászati szintű képzéseinek területén regionális

³⁷ Magyarország Alaptörvénye. 2011. 04. 25. Magyar Közlöny, 2011. évi 43. szám, 49–52. cikk. <http://www.kozlonyok.hu/nkonline/MKPDF/hiteles/mk11043.pdf> (Letöltés időpontja: 2019. 02. 21.)

vezető szerepet töltsön be. Talán az MH-nak csak ki kellene törnie az eddigi támogató szerepéből, és együttműködésben az C-IED COE-val, annak természetzerű támogatásával olyan C-IED-felkészítési rendezvényeket kellene szerveznie és levezetnie, amilyenekkel valóban egyedülként tudja a régióban a NATO által is elvárt képzési feltételeket biztosítani.

A C-IED COE kezelésében például volt és van olyan tanfolyam, melynek átvételével a NATO C-IED-elvárásait és a NATO-partnerországok igényeit is ki lehetne elégíteni. Így például 2011-ben már egyszer a NATO által „Selected”³⁸ minősítéssel nyilvántartásba vett, a majdani kiképzők kiképzését végző T3-tanfolyam³⁹ továbbfejlesztésével, aktualizálásával az MH vezető szerephez jutna a térségben. Már csak azért is, mivel a C-IED COE 2019-es koncepciója már nem a konkrét tudás és ismeret átadásán nyugszik, hanem inkább az egyes érintett nemzetek autonóm képességének, azaz a saját kiképzési képességének a kialakításán. Ehhez viszont olyan felkészítési rendszer kell a NATO-n belül, amelyben a nemzeti kiképzőket készítik fel. Ilyen tanfolyam-struktúrájú képzést a C-IED szakterületén a NATO szintjén egyedül az MH hajtott eddig végre, ezért ennek a tudásnak a továbbépítése véleményem szerint javasolt.

Egy másik potenciális lehetőség helyszínelő alaptanfolyam (BIFEC⁴⁰) levezetése NATO-partnerországok részére. Számos partnerország hadereje képességhiánnyal küzd az egyes IED-eseményeket követő helyszínelési feladatok végrehajtásához. Erre a C-IED COE-nak megvan a kidolgozott programja (a NATO WIT-tanfolyamon kívül, ez a BIFEC), mellyel akár nemzeti szinten nagyobb létszámban is lehet alapképességet szerezni. Egy ilyen tanfolyam átvételével a C-IED COE is tehermentesíthető, mivel amúgy is kihívás a COE számára a keretnemzeti támogatásával egynél több tanfolyamot leszervezni Spanyolországban. Mindazonáltal ezzel a tanfolyamtípussal az MH nemzetközi pozitív megítélése is erősíthető, hisz a NATO WIT után egy ilyen alaptanfolyam csak logisztikai kérdés az MH AA számára, szakmailag biztosan nem jelentene problémát, viszont a nemzetközi visszhangja meghatározó lehet.

A C-IED COE 2016-tól kifejezetten a hadművelati törzsszállomány és a hadművelati szint felett dolgozó C-IED-törzstisztek felkészítésére koncentrált. Ez a NATO vonatkozásában elvárt követelmény, viszont a képzés szervezésének és levezetésének aktív résztvevőjeként kérdésként merült fel bennem, hogyha a NATO alaptörzstiszti (altiszti) képzést nem ír elő, akkor mennyire felkészült állomány fog a jövőben a C-IED COE hadművelati szintű tanfolyamára érkezni? Mennyire lesznek a hallgatók szakmailag felkészültek egy emeltebb szintű képzésre, ha még alapismereti szinttel sem rendelkeznek? Így egy extrém helyzetben az is történhet, hogy a C-IED COE által biztosított CSOC-tanfolyamra⁴¹ idővel ismerethiánnyal rendelkező állomány fog majd jelentkezni. Erre példa volt az Amerikai Egyesült Államok haderejében is, amely hasonló utat bejárva visszahozta a képzési rendszerébe a törzstiszti C-IED-tanfolyamot, ezzel is biztosítva, hogy a képzések, kiképzések egymásra épüljenek. Ezért is gondolom, hogy az MH-nak kezdeményeznie kellene a CSOC-t megelőző SOAC-tanfolyam átvételét, majd annak átdolgozásával kiajánlását kezdeményezni a NATO szövetséges és partnerországi részére. Megítélésem szerint ez a SOAC által biztosítható harcászati szintű C-IED-törzsképeség a jövőben hiányozni fog.

Az MH C-IED-szemináriumi éves igényét továbbra is fenn kell tartani. Ez egy olyan lehetőség, mellyel az MH és a C-IED COE egyaránt nyer. Az MH nyer, mivel az MH kijelölt

³⁸ Lőrincz: i. m. 42.

³⁹ Train the Trainer.

⁴⁰ Basic Field Exploitation Course.

⁴¹ C-IED Staff Officer Course – törzstiszti C-IED-tanfolyam, a SOAC fejlesztett változata, célzottan a NATO magasabb harcászati és hadművelati törzseiben C-IED-szakfeladatokat végrehajtó beosztottak számára.

személyi állománya naprakész információt tud kapni a valós nemzetközi IED-veszélyekről, a NATO aktuális C-IED-megközelítéséről, projektjeiről és további vonatkozó témakörökről. A C-IED COE is nyer ezzel a kezdeményezéssel, hisz egy szponzornemzet konkrét támogatásában, képességének építésében tud aktív szerepet vállalni, ami ugyancsak egy pozitív üzenet mindenkinek a C-IED-közösségben.

BEFEJEZÉS

A C-IED COE a nemzetközi közegben és ezen belül a C-IED-környezetben önállóan működő szervezet, munkáját több NATO- és azon kívüli fórumon is elismerik, hisz eredményei előremutatóak. A C-IED COE szerteágazó kapcsolatrendszere nagymértékben segíti a C-IED COE munkáját, ezért a COE vezetése törekszik is a meglévő kapcsolatok fejlesztésére és új kapcsolatok kialakítására. Az eredményeket viszont csak a C-IED COE-tagállamok támogatásával és együttműködésével lehetett elérni. A spanyol kiválósági központ számára fontos, hogy minden szponzornemzet a lehető legeredményesebben tudjon fellépni a folyamatosan jelen lévő és átalakuló IED-veszélyhelyzetre.

Az MH és a C-IED COE kapcsolatrendszerét a COE MOU-k és a hazai szabályzók meghatározzák. Ez minden érintett szereplő számára megfelelő keretet ad az elvégzendő munkához és a vele kapcsolatos kommunikációhoz. Mindezek mellett az MH és a C-IED COE kapcsolata évekre visszamenően stabil, folyamatos és előremutató. A HM és az MH vezetésének szétválásával értelemszerűen új alapokra is lehet, vagy éppen kellene helyezni az MH C-IED stratégiáját. Viszont ez semmiképpen sem jelenti azt, hogy az MH és a C-IED COE kapcsolatát is meg kell változtatni, sőt véleményem szerint inkább erősíteni kell azt.

Az MH a kapcsolatát a COE-val a különböző C-IED-kiképzések, -képzések végrehajtásához kiképzők biztosításával alapozta meg. Ez a kapcsolat kifejezetten prosperáló és az együttműködés folyamatosan fejlődő. Az MH évek óta folyamatosan biztosít szakmailag jól felkészült C-IED-kiképzőket nemcsak a NATO WIT-tanfolyamokra, hanem egyéb olyan szakkiképzésekre is, amelyek végrehajtásához a COE külső előadók bevonását igényli. Mivel a COE és az MH kapcsolata a képzések és kiképzések területén erős szálakon kötődik egymáshoz, így törvényszerű, hogy az MH-nak ezen a téren mindenképp folytatnia kell ezt az együttműködési formát. Természetesen továbblépési lehetőség is van. A C-IED-felkészítések regionális vezető szerepének a honvédelmi tárca szerint elvárt megtartása és erősítése érdekében úgy vélem, hogy olyan hiányképzéseket kellene átvennie, mint a harcászati szintű törzstiszti tanfolyam (SOAC) vagy az IED-eseményeket követő alaphelyszínelő tanfolyam (BIFEC). Ezeknek a tanfolyamoknak az átvételével, hazai rendezéseivel az MH további képességet tud felmutatni, valamint az elvárt regionális vezető szerep is erősíthető.

A COE nem csak az MH-t támogatja Magyarországon. A kezdeti kapcsolatfelvétel a magyar Készenléti Rendőrség Tűzserész Szolgálat és a C-IED COE között megtörtént. Ennek a kapcsolatnak az erősítése és a szakmai alapú munka elmélyítése a jövő feladata. Ebben egyértelműen az MH is tud segítséget nyújtani, aminek eredményeként az MH és a BM közötti C-IED-együttműködés is erősödhet.

Ebben a cikkben azt kívántam bemutatni, hogy a NATO C-IED COE milyen kapcsolatban van az MH-val, és ez a kapcsolat egy valós és kétirányú együttműködés, illetve ez az együttműködés előremutató és folyamatosan fejlődő. Úgy vélem, hogy Magyarországnak a kiválósági központhoz 2011-ben bekövetkezett csatlakozásával az MH mindenképpen nyert, hisz az MH komoly eredményeket tudott elérni a C-IED-képesség építésében. Ez a fejlődés az elkötelezett magyar szakállomány proaktív és kreatív munkájának is köszönhető.

A C-IED területén ezt a proaktivitást és professzionális hozzáállást az MH részéről fenn kell tartani, így az MH képes lesz az előjárók által elvárt nemzeti és nemzetközi eredményeket és sikereket a jövőben is elérni.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- 17/2017. (HK 9.) HVKFKH szakutasítás NATO egységesítési egyezmények nemzeti elfogadásáról. 2017. 09. 27. <http://www.kozlonyok.hu/kozlonyok/Kozlonyok/13/PDF/2017/9.pdf>
- 19/2017. (HK 12.) HVKFKH szakutasítás NATO egységesítési egyezmények nemzeti elfogadásáról. 2017. 12. 29. <http://www.kozlonyok.hu/kozlonyok/Kozlonyok/13/PDF/2017/12.pdf>
- 19/2018. (HK 5.) HM KÁT–HVKF együttes intézkedése a Magyar Honvédség rögtönzött robbanószerkezetek elleni védelmi feladatait koordináló és felügyelő munkacsoport létrehozásáról és működéséről. 2018. 05. 25. <http://www.kozlonyok.hu/kozlonyok/Kozlonyok/13/PDF/2018/5.pdf>
- 2/2018. (HK 6.) HVKFKH szakutasítás NATO egységesítési egyezmények nemzeti elfogadásáról. 2018. 06. 29. <http://www.kozlonyok.hu/kozlonyok/Kozlonyok/13/PDF/2018/6.pdf>
- AJP 3.15 (C), Allied Joint Doctrine for Countering Improvised Explosive Devices, Edition C Version 1, 02. 2018. https://nso.nato.int/protected/nsdd/_CommonList.html
- C-IED COE: Status, Mission & Concept. <https://ciedcoe.org/index.php/about-c-ied-coe/status-mission-concept>
- HM SZMSZ, 53/2014. (VIII. 1.) HM utasítás a Honvédelmi Minisztérium Szervezeti és Működési Szabályzatáról. https://www.kormany.hu/download/c/e/6/71000/hatalyos%20HM%20SZMSZ%20Jogt%C3%A1rb%C3%B3l_20180911.pdf
- Lőrincz Gábor ezredes: *Válasz az aszimmetrikus fenyegetésre. C-IED-képességépítés a Magyar Honvédségben rövid és középtávon* (2.). Honvédségi Szemle, 142. évf. 2014/3. <https://honvedelem.hu/kiadvany/44000>
- Magyarország Alaptörvénye. 2011. 04. 25. Magyar Közlöny, 2011. évi 43. szám. cikk <http://www.kozlonyok.hu/nkonline/MKPDF/hiteles/mk11043.pdf>
- MH NÖK SZMSZ.
- NATO Joint Advanced Distributed Learning. <https://jadl.act.nato.int>
- Revision of MCM 236/03, MC concept for COE, in support of the NCS adaptation. 1. pont. 1130/TSC-FEN-0200/TT-ACT-0116/Ser: NU0444, 03. 07. 2018.
- Voluntary National Contribution Fund NATO Weapons Intelligence Team (WIT) Training 2019 Executing Management Agreement/Financial Management Agreement.

<https://ciedcoe.org/>

<https://nllp.jallc.nato.int/cmnt/ciedcoi/Pages/home.aspx>